

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תאריך: 136 • מען מכרקים: "עודמפרם" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורכת-בית: יופי שגן • עורכת כותב: דלית בוארון • צילמי מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרונ • המו"ל: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה: גר"מ בע"מ • גזופות: צינקוגרפיה "כספי" בע"מ.

המייחול. האיש שלנו נבחר, אם כי ב- רוב זעיר.

קרא ירי.

חיסולו של

גולדווטר

לא היתה בעייה כזאת כעבור ארבע שנים.

עוד לפני הבחירות הזהרנו את הציבור הישראלי מפני בארי גולדווטר. הוא הת נוסס על שער העולם הזה (1402) תחת הכותרת: "סכנה אורבת לישראל".

כאשר תיכננו את גליון יום הבחירות (העולם הזה 1417) היה ברור לנו לגמרי כי ליגדון-ג'ונסון ייבחר ברוב גדול. לכן שמנו על השער את תמונתו של בארי גולדווטר, כשאיסס של מחיקה מסמל את תבוסתו. וכך היה.

אייזנהואר: 1952
טיכוס

ניכבון: 1968
החירות

"אין לנו ריב עם החוקה האמריקאית. להיפך, לדעתנו היא עולה מכמה בחינות על סידריה-שילטון במדינתנו, שאין בה חוקה.

"אולם לפרט אחד בסידריה-שילטון של ארצות-הברית עלינו להתנגד בתוקף: הוסעיף הקובע כי הבחירות תתקיימנה תמיד ביום השלישי בשבוע.

"כי ביום השלישי בשבוע מופיע גם העולם הזה. גליונותיו הראשונים מופיעים עם ברחובות תל-אביב בשעות הערב של יום ג'. איך נוכל לקבוע, אם כן, מי ינצח?

"הרי במשך יממה אחת נתונה מה שבתו של כל אזרח ישראלי למה שנעשה בארצות-הברית. חשוב לו לדעת מי ינצח, ומה יהיה יחסו לישראל. כי מאז קיום המדינה היא תלויה בארצות-הברית. מאז מלחמת ששת-הימים הפי- כה תלות זו כימעט מוחלטת."

החרדה

לקנדי

המיקים האלה הופיעו במדור זה לפני 12 שנים — בגליון שהופיע ביום שבו נבחר ריצ'ארד ניקסון כנשיא ארצות-הברית.

וזהי צרה צרורה, החוזרת על עצמה כל ארבע שנים.

ב-1952 לא היתה התרגשות רבה. כי הכל ידעו כי דווייט אייזנהואר, מצביא המלחמה המהולל, ינצח בבחירות. הס' תפקדו בשירטוט דמותו בגליון שהופיע שבועיים אחרי הבחירות (העולם הזה 786). גם כעבור ארבע שנים, כאשר נבחר אייזנהואר בשנית, היה הכל בטוח מראש.

שונה לגמרי היה המצב ב-8 בנובמבר 1960.

על סמך דיווחים וניתוחים יסודיים החלטנו מראש כי המנצח יהיה ג'ון פיצ'ר-גראלד קנדי. לפיכך היינו מוכנים להמר שמנו את דיוקנו על שער העולם הזה (1207), שהופיע באותו יום. כשהצבעה בארצות-הברית עוד היתה בעיצומה, הכור תרת היתה: "הנשיא החדש וישראל — בחירת קנדי — מיפנה ביחסה של אמריקה למרחב?"

כשקמנו למחרת היום והקשבנו לשידור רים הראשונים מאמריקה, הית נדמה שהכל בסדר. לקנדי היה רוב גדול, אבל במהרה השתנה המצב. ניקסון התחיל לצמצם את הפער, להשתוות עם קנדי. משעה לשעה נעשה המצב קריטי יותר, כאשר הגיעו התוצאות ממדינות המערב, שם צבר ניקסון כוח רב.

קיללנו את האיש בליבנו (כפי שכל העולם קילל אותו כעבור שבע-שנים) והתפללנו לניצחונו של קנדי. נראה שמי שהו שמע את תפילתנו, כי אחרי שעות ארוכות של חרדה נחלנו את הניצחון

עשרות אנשים הוזכרו לי השבוע את המאמר הזה — כי הנה, באיחור של 24 שנים, הוא מתחיל להתגשם, בצורה כסויימת.

הדבר עלה על דעתי מייד כאשר ישבתי באולם-השיבות של מפלגת-השילטון הר מצרית, ושמעתי את הנשיא יצחק נבון מכריז כי הסכים זה עתה עם אנוור אלי-סאדאת להקים מועצה לתיכנון השלום. נבון השתמש במילה הערבית "קיאדה" — מיפקדה. הוא אמר כי כשם שיש צורך במיפקדה כדי לתכנן ולערוך מלחמה, כן זרועה מיפקדה כדי לתכנן ולערוך שלום. לשם כך תוקם מועצה משותפת, שבה ישתתפו מומחים, מחנכים, סופרים ופסי- כולוגים, שתפקח על השלום ותציע דרי- כים ליישומו ולביסוסו.

זה היה, כמובן, בדיוק נמרץ הרעיון של אותו מאמר — רעיון המטכ"ל הלבן. אולי כדאי להביא כאן כמה קטעים מן המאמר ההוא.

וכך נאמר בו:

אם תפרוץ מחר בבוקר מלחמה, תהיה מדינת-ישראל מוכנה. מנגנון אדיר ועצום, שהוכן במשך שנים ארוכות במיוחד לקראת רגע זה, ייכנס כמעט אוטומטית לי- פעולה.

ישנו שר בממשלה — שר הביטחון — שתפקידו העיקרי הוא לדאוג להכשרת צה"ל ולנהל את מיבצעיו.

ישנו מנגנון גדול של גברים מוכשרים — המטה הכללי — המתכנן מראש את כל אפשרויות המלחמה. כל אדם במטכ"ל יודע בדיוק את תפקידו — במיבצעים או באגף כוח-האדם, במודיעין או באפסנאות. יש איש האחראי לחזית הצפון ויש איש האחראי לחזית הדרום. ישנו צבא גדול, אשר לכל אחד מחיליו תפקיד מוגדר ודרי- גה קבועה. כל אחד מהם יודע ממי עליו לקבל פקודות ואת מי עליו להנהיג.

שום דבר כזה אינו קיים לגבי השלום. את זאת יש לקחת בחשבון בשעה שני- גשים לבירור הדרכים להשגת השלום: כמעט איש אינו יודע מה זה. המדבר על המלחמה, מדבר על דברים מוחשיים מאוד: על צורה מסויימת של הכרות מלחמה ושל ניהולה. על כלים מסויימים וקיימים לערי- כת קרבות, על יעדים מסויימים וברורים שיש לכבוש. המדבר על השגת השלום, אינו יכול לסמוך על שום דבר כזה. ... השלום אינו נוהל מן השמיים. את ה- שלום יש לכבוש. כשם שכובשים יעד בקרב — תוך אימוץ השריר האחרון בגוף הלאומי, תוך ניצול הטיפה האחרונה של כוח המחשבה והאמצאה, תוך שימוש ב- פרוטה האחרונה של אוצר המדינה.

יש לערוך שלום כשם שעורכים מיל- חמה — בעזרת מיבצעים יזומים, תוך תיכנון ארוך-טווח ובחירת צירי-התקדמות עיקרי.

כשם שישנו מטה המנצח על מיבצעי המלחמה, כן דרוש מטה שינצח על מיב- צעי השלום. בצד מטכ"ל החאקי חייב לקום מטכ"ל לבן, לא פחות מוכשר, לא פחות חדור-החלטה, מוכן כמוהו לספוג מהלומות ולשאת בתבוסות, מבלי לאבד את הסבלנות העילאית הדרושה לניצחון.

השלום זקוק לצבא משלו — למנגנון גדול ומקצועי ידיעות, מגבש תוכי- ניות, מכין מכשירים, מנסח פקודות-מיב- צע ומגייס את הכוחות לביצועו.

...לכן כל כך מזעזע המישפט הבא:

אין אדם בישראל האחראי להשגת ה- שלום.

בכל רחבי המדינה הזאת, על אלפי מישי- רדיה, אין אף משרד אחד שתפקידו העי- קרי הוא לטפל ביחסים בין ישראל ועמי- ערב.

זה מדהים. זה אינו מתקבל על הדעת. אבל זה נכון.

יש בארץ מחלקה מסועפת למלחמה ב- עכברי השדה. יש בה מאות אנשים חשובי- רים את ראשם על ענייני הבינוב.

אולם אין בה אף מנגנון אחד שתפקידו לתכנן או לנהל מיבצעים לקידום השלום.

יש בה שר מיוחד לענייני הדואר ושר מיוחד לענייני הסעד, שר מיוחד לענייני (המשך בעמוד 62)

ב-1968 היה המצב הרבה יותר קשה. כמה שבועות לפני הבחירות היה נדמה כי התוצאות ברורות מראש: ניקסון ייבחר. לפי הסקרים המוסמכים צעד המועמד הרפובליקאי בראש, ברוב גדול, ואילו מת- תרה, הדמוקרטי, יוברט האמפריי, עמד רק במקום השלישי. במקום השני עמד הנזען מאלאבאמה, ג'ורג' וולס.

אולם באותם השבועות סירתי באר- צות-הברית. דיברתי עם אנשים רבים. הר דעתי משם למערכת כי צפויה הפתעה, וכי האמפריי יצמצם במהירות את הפער בינו ובין ניקסון. וכך אכן היה — ככל שהתקרבו הבחירות, כן הצטמצם הפער. היו לאמפריי סיכויים סבירים. המערכת נזהרה באותה שנה, ושמה על השער (העולם הזה 1627) את שני המוע- מדים.

בשבוע שעבר עמדנו לפני בעייה דומה. שוב הצטמצם הפער בין המועמדים עד למינימום. אייפאשר היה להמר אף על אחד מהם. נקטנו בקו זהיר ונמנענו מלהקי- דיש את השער לאחד המועמדים. תחת זאת הדגשנו את בעיית היחסים בין אר- צות-הברית וישראל אחרי הבחירות — תוך ניתוח העמדות הצפויות של כל אחד משני המועמדים.

המטכ"ל

הלבן

נדמה לי שאף מאמר אחד שכתבתי בחיי לא הוזכר לאחר מכן פעמים כה רבות כמו המאמר שנשא את הכותרת "מטכ"ל לבן" — שהפך מאז לסיסמה ולסמל של דרך-מחשבה שלמה.

קנדי: 1960
הימור

גולדווטר: 1964
מחיקה

אותו מאמר הופיע במדור "הנדון" שבוע לפני מלחמת-סיני. בגליון העולם הזה (993) שנשא את התאריך 24 באוקטובר 1956, בשיא המתיחות המפוברקת בגבול, ששימשה כהכנה למלחמה היוזמה. המא- מר פיתח רעיון שהשמעתי לראשונה שלוש שנים לפני כן, בסוף 1953, מעל עמודי העולם הזה.

לוי אשכול